

Kristina

B. Jurca

Kristina se je z debelim trebuhom le stežka premikala. Stopila je čez kuhinjski prag, po rdečih opekah, čez precej visok tram na nizek stol in se zazrla skozi lino na dvorišče in na travnik za hišo. S topim pogledom je merila v globel, da bi koga zapazila. Zastonj se je napenjala. Samo kričanje njenih otrok ji je udarjalo na ušesa.

Vrat se ji je napel, jabolko ji je izstopilo.

„Tonček, Majda, Ivan, Boris!“

Za hip so se otroci zdrznili. Vsak je prisluhnil svojemu imenu. Toda poslušali so samo z enim ušesom in že so lovili z drugim glasove svojih tovarišev. Ni se še zvečerilo; še imajo čas.

Kristina se je na strehi vedno bolj napenjala. Oči ji je zastrla megla. Pepelnata koža se je posejala z drobnimi, rdečkastimi lisami.

„Ivanka, Boris...!“ Močno se je razburila, kakor vedno, kadar je niso hoteli ubogati.

Ko se je spustila v ozko, poševno krito kuhinjo, se je togota umaknila večno vznemirljivemu trepetu. Z otroki je križ. Vendar so ji edina uteha v tem bednem, zaprašenem življenju. Nikoli ni razmišljala; do sem in nič več. Porajala jih je, leto za letom, otroka za otrokom. Pri vsaki novi nosečnosti se je na novo vznemirila. Brez njih bi morala kljub velikim skrbem vemer misliti nase. Grizla bi se, zakaj ni tudi njej tako kakor drugim.

Od pogostih porodov se ji je trebuh že močno povešil. Tudi prsa so postala mlahava, da ni bilo več videti vitkega pasu, s katerim se mladost tako prešerno ponaša. Prav nič se ne čudi možu, da se mu hoče še mladih, jedrih prsi, vitke postave, krepkega, zdravega mesa. Ne čudi se mu in vendar ve, da ji dela veliko krivico.

Ko se je možila s Petrom, so ji pravili domači: „Zakaj se ženiš? Ali ne vidiš, da nisi za ženitev! Še žal ti bo!“

Toda takrat je oživela v njej prva ljubezen in omamila jo je vera v človeka. Sprva ni mogla doumeti zdravega moškega, ki bi se mu zahotelo neznatne in od vseh pozabljene Kristine. Zato je bila z njim, kakor s svetom sploh, nezaupljiva. Vendar jo je pridobil. Prilepil se je nanjo kakor polž na list zelja. Slepil je njene zdrave misli, dokler se niso izgubile v strastni omami. Na tihem je začela verjeti tudi v lastno pravico do ljubezni. Toda njena ljubezen se je razbohotila in je ravno v trenutku izpolnjenja okamenela. Zato je vedno dražila, v bolestinah hipih je zbadala in parala v živo.

Še sedaj čuti njegov prvi poljub. Kadar se spomni nanj, se ji razpro oči. Ne more na dno tej uganki. Zakaj je pozelel njen sad? Toda takrat si ni ubijala glave s tem. Ne da bi razrešila to uganko, se je prepustila mladi,

še ne iztrošeni sli. Verovala je v svojo prvo pomlad, ki ji ni videla poletja in ne jeseni. Verovala je v ljubezen, ki jo bo ponesla proti zvezdam, in je bila v tej edini ljubezni opeharjena.

Kristina je dobro čutila, da bi Peter že zdavnaj odšel, če bi ne bilo otrok. Prav nič bi ga ne zadrževal križ, ki ga je naredil župnik, ko ju je na večne čase zvezal. Prav za prav mu je bila Kristina kaj malo mar. Včasih jo je celo strastno sovražil, ker ga je zapeljala na dno mlake, da se ni in ni mogel več izkopati; vendar je ni mogel zapustiti. Skrbela je za otroke, ki so tudi njemu edini ostali. Često sta se sprla. Takrat sta pustila voz s kopico otrok kar sredi ceste. Vendar sta se kmalu zbala zanje, skočila sta k ojesu, se vpregla in vlekla, da so rezali jermeni v živo. Vsak je gledal na drugo stran ceste, slednjič sta se pa le morala dotakniti tudi z besedo in potem je šlo življenje svojo pot. Tudi otroci so včasih zapazili ostrino orožja, s katerim sta se borila oče in mati. Kmalu so spoznali, da nima smisla biti v sporih sodnik. Vlegli so se materi in očetu na prsi, lizali njune globoke rane in jih sušili in celili z vetrom lastne sape.

V kuhinjo je silil že gost mrak. Po strmih stopnicah so prikrevsali otroci. Drug za drugim so prihajali, zasopli, razgreti, umazani. Brez Kristininega povelja. Noč je legla najprej med veje dreves, se spustila na travo in jih pregnala do doma. Ukazovala sta jim noč in lakota.

„Očeta še vedno ni?“ je vprašala Ivanka, ko so posedli vsak z loncem kave in skorjo črnega kruha kraj mize.

„Ni ga še! Ni ga še!“ se je Kristina vedno bolj razburjala v sebi. „Danes je sobota. Kadar ima denar, ga ni! Je že pri kakšnih babah!“

Tako sama je bila Kristina. Kljub možu, ki je legal ponoči k njej in kljub otrokom, ki so se ji stalno vesili za krilo, da ni mogla več najti mere, da so namreč otroci otroci, daleč, neskončno daleč od njenega trpljenja.

Otroci so se vznemirili. Oče še ni prišel. Takoj po dveh je končal z delom. V pričakovanju nečesa težkega so vzdrhteli. Njih suha telesca je stresal droben drget.

„Ne vpij, kadar pride!“ so jo prosili vsi vprek.

Z venomer se pregibajočimi ustnicami jih je potolažila.

„Ne bom, ne! Jutri mu bom povedala.“

Nato so plegli v svoje postelje. Premalo so jih imeli in tudi če bi jih imeli dovolj, bi ne vedeli, kam z njimi. Soba je bila krog in krog zastavljena s posteljami. Samo na sredi je čebela miza, pokrita z umazanim prtom, na katerem je ostala lončena vaza s povoščenimi rožami. Zunaj na vrtovih so odevele majnice in šmarnice, zdaj se bodo začeli razcvetati nageljni in potonike, v njihovem domu so pa na zimo kot na poletje cvetele vedno enake, vsak dan za znamenje bolj zaprašene povoščene rože.

Kristina je pomagala vsakemu, da se je ugnezdil v svoji postelji. Še najmanjšega je položila spat. Potem se je trudna sesedla v kuhinji. Šibke

noge so jo že močno bolele. Trebuh je občutila, kot da se ji bo vsak čas z drobovjem vred odtrgal. Dolge roke s še daljšimi, ozkimi koščenimi prsti so ji omahnile v naročje. Kri se je počasi pretakala po razširjenih žilah. Topo je strmela predse. Prva ljubezen, ki se ji je brez zadržkov predala, je bila pokopana. Nikdar ni imela toliko moči, da bi tvegala novo. Ostala je rajši s to svojo mrtvo ljubeznijo in kadar ji je bilo brez nje tuje in mrzlo, je odvalila s svojimi drobnimi rokami ves pesek in grušč, s katerim jo je prej zasipala, vzela jo je mehko v svoje dlani in se razjokala nad njo.

Z budnimi očmi je legla. Otroci so že vsi trdno spali. V sobi je bilo zatoхло. Nizek strop je tiščal na speče. Kristina ni mogla zaspati. Bolj ko se je silila, bolj so se ji oči na široko razpirale, bolj so jo žgale misli.

Pričakati ga mora! Videti mu mora v pijane oči. V prvem hipu bo spoznala, če si je potolažil brezupno željo po mladih, po zdravih. Videla bo njegov spokojni pogled in občutila še malce utripajočo strast. Ne bo vzdržala! Ve, da ne bo, čeprav je obljubila otrokom. Ozrla se je na desno in je bolešno občutila praznoto njegove postelje.

Kristina se je dobro zavedala, da sta oba zgrešila, ko sta se vezala drug na drugega. Občutila je, da se tudi njemu suši življenje kakor njej. In vendar jo je sam zvalil v to bedo. Ni bil premlad, da ne bi vedel, kaj hoče. Kristina ni bila njegova prva ljubezen. Poznal je ženske. Zakaj je prav njo silil in povlekel za seboj! Zdaj bi se seveda rad skobacal. Kolikokrat se je že pognal za lepimi, močnimi ženskimi nogami, pa se je vedno obesila Kristina nanj z vso svojo močjo, da sta se še globlje pogreznila v močvirje. Vsi njegovi poizkusi priti Kristini za hrbet, splaziti se na njene rame in skočili na trdna, zelena tla, so bili vedno bolj brezupni in nesmiselni. Ob vsaki njeni novi nosečnosti se je na novo vznemiril. Vsakokrat se mu je vzbudila vrtoglava želja, da bi pretrgal vezi, ki so ga vezale nanjo. Zaletaval se je, toda postajal je vse manj razsoden. Vsakikrat je odletel kakor žoga. Življenje ga je vrglo zopet v središče. Odskakoval je še vedno, toda skoki so bili nižji in neznatni.

V borbi z njim pa so ji bili otroci nujno potrebni. Čeprav si je morala odtrgovati od ust zaradi njih, se je vendar razveselila vsakega novega poroda. Največji se je moral obesiti njej na rame, manjši spet drugemu in tako dalje. Nato je še sama s šesterimi otroci na hrbtu, razklenila svoje dolge, koščene roke in jih ovila njemu okoli vratu. Vsi skupaj so rinili dalje.

Kristina je vedela, da se je Peter ustrašil sedmega, ki je bil na poti. Šel je pit, da bi našel vsaj malo sreče pri drugih ženskah.

Pričakovala ga je.

Enakomerno naraščajoč pritisk je silil v sobo. Ob šipe so padle prve kaplje dežja. Sprva je butnil v sobo še bolj soparen val zraka. Nato se je ozračje sunkovito razhlajalo. Vlil se je močan dež. Padal je enakomerno in vztrajno.

Kristino je ta šum uspaval. Pomirila se je in zaprla rdeče obrobljene oči. Sama ni vedela, koliko časa je spala.

Ropotanje jo je predramilo.

Otroci so vsi hkrati planili pokonci.

„Mama! mama! Pojdi odpret!“

Kristina je slišala njegovo rohnenje pred vrati. Skočila je iz postelje, vzela ključ in šla odpirat. Potem je zopet smuknila pod odejo.

Peter je odprl vrata in se opotekel v kuhinjo. V špranji ob vratih se je zasvetil tenek pramen rumene svetlobe. Stopil je k štedilniku. Nato je hrupno odprl vrata v sobo. Zazibal se je in se opotekel proti Kristinini postelji: „Kje je večerja?!“

Kristina se je zdrznila. — Ivanka je vstala.

„Saj je tam, oče!“

Hotela je skočiti v kuhinjo, da bi mu pripravila večerjo. Peter jo je prestregel. Sklonil se je prav k njej. S pijanimi očmi je razneženo buljil v njene.

„Ne, otrok! Pojdi spat! Počivaj! Slabotna si. Komaj, da te noge držijo. Materi se zahvalite za to. Obrnil se je proti otrokom. „Vaš oče je zdrav.“ Napel je svoje šibke prsi in jih meril od zgoraj navzdol. Potem se je obregnil nad ženo:

„Tako torej! Otroci mi bodo stregli? Zakaj imam pa tebe?“ V vprašanju je bil oster zasmeh, v odgovoru, ki ga je sam dal, še večji.

„Mar zato, da mi boš rodila otroke, drugega za drugim?“

Kristina se je komaj zadrževala. Kri se ji je zaganjala k srcu in po vratu navzgor. Obraz so ji zopet posule rdeče pege. Skočila je iz postelje.

„Zaradi kave ti že ni treba vstajati!“

Kristina je obstala.

„Saj ti je Ivanka povedala. Kavno in kruh smo večerjali.“

Petru se je glas pretrgal.

„Tako! Kavno in kruh delavcu za večerjo, kavno in kruh očetu šestih otrok?“

Oči so se mu zasvetile. Opotekel se je proti Kristini.

„Kdo je tu gospodar?“ se je pognal vanjo.

Njegovo vprašanje je odmevalo od sten. Jeza se mu je ob molku vseh stopnjevala v gnev, ki mu ne vidiš dna. Stopil je tik k njej.

„Torej ne veš, kdo je tu gospodar? Jaz ti povem, jaz ti pokažem!“

Njegova roka se je strmo dvignila nad Kristinino glavo. Otroci so v zli slutnji zakričali. Njih bojazen se je razvozlala v krčevit dolg jok.

Tedaj je oče teh otrok obstal. Za hip mu je roka otrpnila, nato se je povescila ob telesu. Sesedel se je na rob postelje. Kristina se je mirno vlegla.

Otroci so zaporedoma planili k očetu, ga vlekli in vabili v posteljo. Trudno in težko se je Peter oprl na majave noge. Za znamenje se je sklonil, obrnil se je k otrokom in jim ginjeno razodel:

„Zavoljo vas bi ostal. Rad vas imam, toda zaradi vaše matere ne morem. Ne morem,“ je trdo pribil.

Otroci niso razumeli smisla očetovih besed. Strmeli so vanj, prisluškovali govoru in spoznali, da ni več preteč.

„Kaj blebečeš! Saj so vendar otroci!“

Peter je vprašujoče pogledal v njene mrtve oči. Spoznal je, da ne jemlje njegovih besed resno. Skočil je k omari in pričel metati svoje stvari na kup.

„Svoj gospodar sem. Zadosti dolgo sem te prenašal. V drugo gnezdo grem,“ je bruhal.

Kristina je spoznala, da bije z njim zadnji boj. Oči so se ji trudno zalesketale. Dve drobni solzi sta jih ovlažili. Planila je k omari, zaloputnila vrata in zakričala:

„Seveda! K drugi golobici bi se šel gret, mene pa pustil samo s polno kuhinjo otrok!“

Zravnila se je, da je bila večja kot on. Peter je bil v prvem trenutku presenečen. Kmalu se je znašel. Sunil jo je v trebuh, da je padla vznak.

Otroci so obupno zavreščali.

Peter je pograbil svoje stvari, pobožno in vzhičeno je pogladil vseh šest glav svojih otrok, vsakega iskreno poljubil in odšel, ne da bi se ozrl na Kristino.

Jokaje so se otroci zbrali okrog matere in ji pomagali, da se je zvrlela v posteljo. Tam jo je prevzela topost, ki vedno sledi največji bolečini.

Peter je odšel. Pijan ljubezni je pozabil celo na otroke. Kristina pa se je odločila, da bo sama porivala voz, dokler ne omaga. Ivanka je morala izostati iz šole, da je čuvala mlajše. Kristina pa je hodila prat.

Tako je teklo življenje dalje.

Nekega večera, ko se je mrak že močno zgostil in so se otroci prerivali z loncem kave in žganci okoli Kristine, se je Peter vrnil. Vsi so zastrmeli z odprtimi usti vanj.

Obstal je na pragu. Njegov pogled je toplo objel kopico otrok. Preko njihovih glav se je zazrl v Kristino.

„Kristina, pozabi!“

Kristini so se misli čudovito zbistriale. Prišel je, ker so ga otroci klicali dan za dnevom, uro za uro. Občutila je, da se ju niti tokrat ni dotaknila ljubezen, toda spoznala je, da sta se umirila in spokojila.